

Interaction Between Public Administration Bodies and Civil Society in the United Kingdom and Ukraine: Theoretical and Methodological Aspects

UDC 351:323.2(410+477):342.7

DOI: <https://doi.org/10.15421/152546>**Kutepova Maryna**Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0002-8560-8001>, marynakutepova8@gmail.com*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)***Abstract.**

The relevance of the article is determined by the need for scientific understanding of European trends in the interaction between government and civil society in the context of Ukraine's post-war reconstruction and European integration. The author focuses on studying the specific differences in the interaction between public authorities and civil society in Great Britain and Ukraine, taking into account the current transformation processes in the public governance system.

The aim of the article is to study the theoretical and methodological aspects of the interaction between public authorities and society in Great Britain and Ukraine as a scientific problem in domestic and foreign literature.

The author examines the historical and institutional prerequisites for the interaction between public authorities and civil society in Great Britain and Ukraine in the context of the development of a partnership model of new public governance. She focuses on common trends and differences in the development of the process of interaction between public authorities and civil society in Great Britain and Ukraine, highlights scientific works by domestic and foreign scholars aimed at legal regulation of the interaction between public authorities and civil society, institutional support for the functioning of public organisations in both countries; the participation of civil society institutions in the development of reforms in the field of public administration and decentralisation in Ukraine and decision-making in the processes of devolution (decentralisation) in the United Kingdom. The focus is on studying the issue of establishing democratic legal awareness among public servants and leaders of public organisations in Ukraine and the United Kingdom.

Thus, research into the theoretical and methodological aspects of interaction between public administration bodies and civil society in the United Kingdom and Ukraine is a particularly important tool for the development of public governance in democratic countries around the world, as reflected in the scientific works of domestic and foreign scholars devoted to the adaptation of public administration in Ukraine to European values.

Keywords: public administration, civil society, instrumental approach, decentralisation, British experience, post-war reconstruction, European integration, civil society organisations (institutions)

Взаємодія органів публічного управління та громадянського суспільства у Великій Британії та Україні: теоретико-методологічний аспект

Кутепова Марина*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)***Анотація.**

Актуальність статті зумовлена необхідністю наукового осмислення європейських тенденцій взаємодії влади та громадянського суспільства в контексті завдань повоєнної відбудови та євроінтеграційного курсу України. Авторкою актуалізується увага на вивченні особливих відмінностей взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства Великої Британії та України з урахуванням сучасних трансформаційних процесів у системі публічного врядування.

Метою статті передбачено дослідження теоретико-методологічних аспектів взаємодії органів влади та суспільства Великої Британії та України як наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі.

Досліджено історичні та інституційні передумови взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства Великої Британії та України в контексті розвитку партнерської моделі нового публічного врядування. Акцентовано увагу на спільних тенденціях та відмінностях розвитку процесу взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства у Великій Британії та Україні, виокремлює наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які спрямовані на правову регламентацію взаємодії органів влади та громадянського суспільства, інституційного забезпечення умов функціонування громадських організацій в обох державах. В центрі уваги – вивчення питання утвердження демократичної правосвідомості публічних службовців та лідерів громадських організацій в Україні та Британії.

Дослідження теоретико-методологічних аспектів взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства Великої Британії та України є особливо важливим інструментом розвитку публічного врядування в демократичних країнах світу, які відображені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, присвячених адаптації публічного управління України до європейських цінностей.

Ключові слова: публічне управління, громадянське суспільство, інструментальний підхід, децентралізація, британський досвід, повоєнна відбудова, європейська інтеграція, організації (інститути) громадянського суспільства

Стаття надійшла / Article arrived: 15.11.2025

Схвалено до друку / Accepted: 26.12.2025

Вступ.

В умовах посилення соціально-економічних і політичних викликів в Україні особливого значення набуває нова модель партнерської взаємодії як інструмент налагодження конструктивної співпраці між органами влади та громадянським суспільством. В 2000-2015-х роках це питання досліджувалося як важливий організаційно-правовий інструмент формування взаємодії влади та суспільства. Нині вчені та практики у пошуку нових моделей партнерської взаємодії органів влади та громадянського суспільства в різних умовах функціонування держави, притому, що в демократичних державах вони є більш розгалуженими, багатограними й різноманітними. Тому в контексті вивчення проблеми взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства доцільно акцентувати увагу на особливих відмінностях та тенденціях цього процесу на прикладі Великої Британії та України, виокремлюючи наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які спрямовані на правову регламентацію взаємодії органів влади та громадянського суспільства, інституційного забезпечення умов функціонування громадських організацій в обох державах; участі інститутів громадянського суспільства у розвитку реформ у сфері державного управління та децентралізації в Україні та прийнятті рішень в процесах децентралізації Великої Британії. Питання утвердження демократичної правосвідомості публічних службовців та лідерів громадських організацій також є однією з сучасних тенденцій розвитку нового публічного врядування в демократичних країнах світу, яке мотивує до розвитку взаємозалежності громадянського суспільства та правової держави; розвитку соціально-правових відносин у суспільстві та пошуку нових моделей взаємодії, заснованих на партнерстві, соціальному діалозі. З метою дослідження теоретико-методологічних аспектів взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства Великої Британії та України особливо важливими є вивчення історичних витоків взаємодії держави та суспільства, еволюції історії діяльності самоврядних інститутів, відображених у наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, присвячених адаптації публічного управління в Україні до європейських цінностей.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематика взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства є предметом дослідження багатьох

вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретико-методологічні засади взаємодії влади та громадянського суспільства в Україні, проблеми соціалізації громадянського суспільства та розвитку діалогових форм комунікації між владою і суспільством досліджували О. Антонова (Антонова, 2013), О. Баштанник (Баштанник, 2023), Л. Гонюкова (Vlasenko, Honiukova, Verbovyi & Shkabko, 2024). Питання участі громадянського суспільства у процесах європейської інтеграції України, проблеми розвитку публічного управління в Україні умовах воєнного стану розкривають О. Корнієвський (2024), С. Ларін (2022), А. Пасхал (Пасхал, 2023), функціонування інститутів громадянського суспільства в умовах трансформаційних процесів досліджували О. Зубчик, Н. Обушна (Зубчик, Обушна & Рубан, 2024), впливу Брекзиту на трансформацію публічного управління у Великій Британії розкривається в наукових доробках О. Андрєєвої (Андрєєва, Ларіна & Рубан, 2024) та ін.

Теоретичні та прикладні аспекти взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства представлені у наукових дослідженнях таких зарубіжних учених як: А. Арато (Арато & Коен, 1996), М. Велзер (Walzer, 1995), Ю. Габермаса (Habermas, 1985), Е. Гелнера (Gellner, 1994), А. Селігмена (Seligman, 1992), Р. Патнема (Putnam, 1993), Г. Плінес (Pleines, 2008). В основі їх праць питання соціального капіталу, публічної сфери, участі громадян та новітніх підходів до врядування, зокрема в контексті концепції нового публічного врядування в контексті взаємодії суспільства з державою.

Окремий пласт наукових досліджень присвячено проблемам децентралізації багаторівневого врядування та інституціоналізації партнерських відносин між державою і суспільством, що знайшло відображення у працях представників європейської та англо-саксонської наукових шкіл публічного управління: М. Бернард (Bernard, 1993), С. Ейрес, Г. Пірс (Ayres & Pearce 2005). У цих дослідженнях акцентується увага на зміні ролі держави, переході від ієрархічних моделей управління до мережових форм взаємодії та залученні громадянського суспільства до співвиробництва публічних політик і послуг.

Водночас, попри значну кількість наукових напрацювань, недостатньо дослідженими залишаються питання порівняльного аналізу історичних та інституційних передумов взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в умовах трансформації публічного управління та децентралізації.

Мета статті – дослідити теоретико-методологічні аспекти взаємодії органів влади та суспільства Великої Британії та України як наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі, розкрити джерельну базу та методологічні підходи у формуванні інституційних передумов розвитку партнерської моделі нового публічного врядування.

Виклад основного матеріалу.

Аналіз наявних наукових напрацювань свідчить, що основна увага дослідників зосереджувалася переважно на взаємодії виконавчих органів влади та органів місцевого самоврядування з громадськими інститутами, тоді як проблематика взаємодії виконавчих та законодавчих органів влади з громадськими організаціями, їх вплив на розвиток демократизації суспільств в умовах трансформаційних процесів у Великій Британії та України залишається недостатньо систематизованими. Саме це зумовлює необхідність подальшого теоретико-методологічного осмислення взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства, комплексного порівняльного дослідження досвіду Великої Британії та України з метою виявлення можливостей адаптації ефективних механізмів партнерської моделі взаємодії в умовах сучасних трансформаційних процесів та реформ публічного управління, європейської інтеграції України та розроблення пропозицій щодо перспективних напрямків їх вдосконалення.

У межах даного дослідження здійснено комплексну аналітичну обробку інформаційних джерел, що дозволило забезпечити міждисциплінарний та системний характер наукового аналізу. Зокрема, використано наукові праці, представлені у вигляді дисертаційних досліджень, монографій, словників, фахових наукових статей, у яких розкриваються теоретичні та прикладні аспекти взаємодії органів публічного управління і громадянського суспільства.

Вагомим джерельним підґрунтям дослідження стали матеріали інформаційно-пошукових ресурсів, серед яких особливе значення мали офіційні вебсайти урядів та парламентів Великої Британії та України, спеціалізовані ресурси, присвячені проблематиці взаємодії громадянського суспільства і влади, аналітичні матеріали Центру Разумкова, офіційні ресурси, а також їх сторінки у соціальних мережах. Для аналізу інституційного розвитку вітчизняних ГО було використано дані Єдиного державного реєстру громадських формувань Міністерства юстиції України.

Для аналізу британських ГО – charity Commission (Англія і Уельс) – офіційний сайт, де ми шукали зареєстровані організації за назвою, номером чи місцем діяльності (<https://register-of-charities.charitycommission.gov.uk>); Office of the Scottish Charity Regulator (OSCR) – реєстр благодійних організацій, зареєстрованих у Шотландії (<https://www.oscr.org.uk/about-charities/search-the-register/>); Charity Commission for Northern Ireland (CCNI) – сайт з пошуком зареєстрованих благодійних організацій у Північній Ірландії (<https://www.charitycommissionni.org.uk/charity-search>).

Використовувалися інтегровані довідникові або додаткові ресурси, каталоги: Find that Charity – агрегований пошуковий ресурс із даними про понад 400 000 неприбуткових організацій у Великій Британії, який стандартизує інформацію із регуляторів і дозволяє шукати ГО за назвою та іншими параметрами (<https://findthatcharity.uk>). Charity Choice – база даних благодійних організацій за секторами діяльності: (<https://www.charitychoice.co.uk/charities>)

Окрему групу джерел становлять архівні матеріали, що зберігаються у фондах центральних державних архівів України, зокрема у Центральному державному архіві центральних органів виконавчої влади та органів державного управління України (<https://tsdavo.gov.ua/>), поточному архіві Верховної Ради України (https://www.rada.gov.ua/structure_parlam/archive_skl/), а також у Центральному державному архіві громадських об'єднань України (<https://tsdahou.archives.gov.ua/>). Ці матеріали дали змогу простежити еволюцію інституційних форм взаємодії органів публічного управління з громадськими організаціями у різні історичні періоди.

Архівні матеріали, що відображають діяльність органів публічної влади та громадських організацій у Великій Британії зосереджені у розгалуженій системі національних, регіональних та спеціалізованих архівів, яка забезпечує високий рівень відкритості та доступності документів для наукових досліджень.

Центральне місце у збереженні архівної спадщини державних інституцій посідає The National Archives, м. К'ю, Лондон (<https://www.nationalarchives.gov.uk/>). У фондах цього архіву зберігаються документи центральних органів державної влади, зокрема уряду, міністерств, парламенту, судових інституцій, а також матеріали, що стосуються розвитку публічної політики, адміністративних реформ, децентралізації та

взаємодії держави з громадянським суспільством. Значна частина архівних описів і документів оцифрована, що істотно полегшує їх використання у порівняльних дослідженнях.

Парламентські архіви Великої Британії зосереджені в UK Parliamentary Archives (<https://www.parliament.uk/business/publications/archives/>), де зберігаються матеріали діяльності Палати громад і Палати лордів: стенограми засідань, звіти комітетів, законопроектні матеріали, петиції громадян, а також документи, що відображають практики залучення громадських організацій до парламентських процедур і консультацій.

Архіви регіональних органів влади функціонують у відповідних адміністративно-територіальних утвореннях. Зокрема, документи, пов'язані з діяльністю децентралізованих інституцій, зберігаються в National Records of Scotland (<https://www.nrscotland.gov.uk/>), Public Record Office of Northern Ireland (<https://www.nidirect.gov.uk/campaigns/public-record-office-northern-ireland-proni>) та National Library of Wales (<https://www.library.wales/>). У цих установах акумульовано матеріали парламентів і урядів Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії, включно з документами про співпрацю органів влади з місцевими громадами та громадськими організаціями в різні історичні періоди.

Архівні матеріали громадських організацій і третього сектору зберігаються як у державних, так і в недержавних архівних інституціях. Важливу роль у цьому контексті відіграє безкоштовна та відкрита для всіх національна бібліотека Великої Британії, British Library (<https://www.bl.uk/>), у фондах якої зосереджено рукописні колекції, звіти, публікації та внутрішні документи громадських об'єднань, благодійних фондів і громадських рухів. Частина матеріалів доступна у цифровому форматі через спеціалізовані колекції.

Третю групу джерел становлять архіви самих громадських організацій, благодійних фондів і професійних асоціацій, які зберігаються у вигляді внутрішніх архівів або передаються на довгострокове зберігання до університетських бібліотек і дослідницьких центрів. Такі матеріали включають статутні документи, річні звіти, матеріали кампаній, протоколи засідань керівних органів, а також документи, що відображають взаємодію з органами публічної влади.

У Великій Британії додатковим джерелом інформації про діяльність громадських організацій є архівні та реєстраційні дані регуляторних органів, насамперед Charity Com-

mission for England and Wales, Office of the Scottish Charity Regulator та Charity Commission for Northern Ireland. Хоча ці установи не є архівами в класичному розумінні, їхні реєстри містять важливі історичні дані про створення, діяльність і трансформацію громадських організацій.

Таким чином, архівні бази Великої Британії та України забезпечують широкі можливості для комплексного аналізу еволюції взаємодії органів публічної влади та громадських організацій. Тому багатовекторність британського досвіду зі збереження архівної спадщини є особливо цінним для порівняльних досліджень і адаптації окремих інституційних практик в українських реаліях, де він знищувався протягом 70-ти років за вказівкою радянських чекістів.

Важливим емпіричним джерелом в нашому дослідженні є виступи, доповіді та щорічні звіти керівників органів публічного управління та лідерів громадських організацій, що дозволяє проаналізувати практичні аспекти взаємодії влади з громадянським суспільством.

З метою систематизації вітчизняних і зарубіжних науково-інформаційних джерел та архівних матеріалів нами виокремлено два взаємопов'язані рівні аналізу проблеми: загальнонауковий, що охоплює методологічний, історичний, політичний, організаційно-правовий, соціальний та євроінтеграційний аспекти та суспільствознавчий, представлений науками, спорідненими з теорією державного управління, зокрема філософією, юриспруденцією, політологією та соціологією. Такий підхід дав змогу розширити змістовні характеристики дослідження, сформулювати прогностичні гіпотези та обґрунтувати практичні результати.

Доцільно зазначити, що до методологічних аспектів взаємодії публічних органів влади та громадських організацій належать праці зарубіжних науковців ХХ століття (М. Бернард (Bernard, 1993), М. Велзер (Walzer, 1995), Е. Гелнер (Gellner, 1994), Дж. Кін (Kin, 2000), А. Селігмен (Seligman, 1992), а також наукові доробки сучасних українських учених, у роботах яких розкрито сутність громадянського суспільства, його інституціоналізація та форми взаємодії з публічною владою. Особливе значення для даного дослідження мають монографічні праці, теоретико-методологічні засади взаємовідносин органів публічної влади та громадських організацій. У цих роботах сформовано наукове підґрунтя для визначення найбільш ефективних форм і методів взаємодії зазначених суб'єктів в умовах демократичних трансформацій.

Суттєво доповнюють теоретико-

-методологічну основу нашого дослідження словникові та енциклопедичні видання з державного управління, парламентаризму, міжнародного та європейського права, у яких розкривається зміст ключових понять, зокрема «взаємодія», «партнерство», «громадська організація», «виконавчий орган влади», «законодавчий орган влади». Проведений аналіз поняття «взаємодія» свідчить, що воно є ширшим за поняття «партнерство», оскільки не завжди передбачає формалізоване нормативне закріплення, на відміну від партнерства, яке ґрунтується на договірних або меморандумних формах співпраці.

В історичному та політичному вимірах взаємодія публічних органів влади та громадських організацій мають важливе стратегічне значення для розвитку концепцій громадянського суспільства, становлення громадянського руху, політичних партій, а також аналіз впливу громадських організацій на виборчі, демократичні та трансформаційні процеси, децентралізацію влади та формування публічної політики в сучасній Україні.

Така взаємодія в сучасній українській науці здебільшого аналізується в контексті загальних взаємовідносин між державою та суспільством. Так, у працях вітчизняних дослідників висвітлюються історичні передумови становлення громадських організацій, їх роль у процесах демократизації та консолідації суспільства, а також проблеми та бар'єри, які є перешкодою для ефективної взаємодії громадськості з публічною владою. Увагу на соціально-політичні аспекти розвитку громадських організацій як інститутів громадянського суспільства звертали В. Барков, В. Безродна, С. Круглик, О. Поволокіна, О. Пухкал, О. Чувардинський, В. Князєв, В. Кравчук, І. та Я. Паськи, В. Смолій, А. Беренштейн, П. Панченко, Г. Усатенко, С. Панцир та інші. У їхніх дослідженнях громадські організації розглядаються як важливий чинник суспільної інтеграції, політичного консенсусу, соціокультурного розвитку та демократичного оновлення українського суспільства.

Аналіз зарубіжних і вітчизняних наукових підходів свідчить, що проблематика взаємодії держави та громадських організацій має багаторівневий і міждисциплінарний характер. Водночас у науковій літературі зберігається потреба у поглибленому порівняльному осмисленні моделей та механізмів такої взаємодії в різних політико-інституційних контекстах на прикладі Великої Британії та України.

У вітчизняній науці історичні засади взаємодії публічних органів влади з громадськими організаціями досліджувалися переважно в контексті становлення та розвитку громадянського руху, а також в процесі формування громадянського суспільства в Україні. Відповідна проблематика знайшла відображення у працях пострадянських дослідників, які аналізували роль громадських об'єднань у політичному та суспільному житті, а також їх взаємовідносини з інститутами державної влади. У роботах В. Баркова, І. Береста, О. Бойка, А. Гараня, Л. Кормича, Я. Малика, М. Пашкова, Т. Розової, Д. Шелеста та ін. проблема взаємодії держави і громадських організацій розглядалася крізь призму ідеологічно зумовленого бачення ролі громадських структур у політичній системі колишньої радянської моделі державного управління, де існувало обмежене коло «дозволенних» організацій, які мали реальний доступ до владних механізмів, тоді як діяльність більшості громадських об'єднань перебувала поза межами офіційного політичного процесу та носила неформалізований характер, здебільшого були переслідуваними.

Інший підхід представлений у працях сучасних українських дослідників, які по-різному інтерпретують політико-правовий статус громадських організацій. Так, сучасні науковці (зокрема О. Вашук) обґрунтовують позицію, відповідно до якої громадські організації не є складовими елементами політичної системи та системи державного управління, а належать насамперед до соціальної й культурної підсистем суспільного ладу.

Водночас третя група дослідників (Л. Гонюкова, Л. Пиляєва, В. Сичов, Ю. Чемшит, А. Черній та ін.) доводять, що громадські організації можуть виступати активними суб'єктами політичної системи, залученими до реалізації публічної влади через механізми комунікації, участі та партнерства з державними інститутами.

У межах цих трьох підходів підкреслюється, що, на відміну від політичних партій, головною метою яких є здобуття або безпосередній вплив на державну владу, громадські організації виконують функції представництва інтересів, суспільної мобілізації та громадського контролю. Саме через взаємодію з громадськими організаціями політичні інститути залучають ширші соціальні групи до процесів реалізації владних рішень, що посилює легітимність публічного управління.

Таким чином, вітчизняна наукова думка

зосереджує увагу на особливостях формування взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в умовах трансформаційного розвитку України. Українські дослідники аналізують цю проблематику крізь призму пострадянської спадщини, інституційних розривів, нерівномірності розвитку громадянського суспільства та обмеженої практики партнерської взаємодії між владою і громадськістю. Нині особливу увагу приділено питанням демократизації публічного управління та розширенню механізмів громадської участі на національному і місцевому рівнях в процесах децентралізації.

Водночас виокремимо суттєві відмінності у дослідженні підходів взаємодії публічної влади і громадянського суспільства українських і британських учених. У наукових працях вітчизняних авторів поняття «взаємодія» розглядається переважно як процес, що перебуває на стадії становлення і потребує концептуального переосмислення. Наголошується на відсутності сталої партнерської моделі, фрагментарності нормативно-правового забезпечення та недостатній інституційній спроможності органів публічного управління до системної співпраці з громадськими організаціями. Підкреслюється зростаюча роль громадянського суспільства як чинника суспільного контролю, адвокації та ініціатора управлінських змін.

Для України характерним є поєднання процесів демократизації суспільного життя зі збереженням інституційної нестабільності, політичних суперечностей і нормативної невизначеності. Дослідники підкреслюють, що жодна реформа, яка безпосередньо зачіпає інтереси широких соціальних груп, не може бути реалізована виключно адміністративними методами без активної участі та підтримки громадянського суспільства. У цьому контексті система взаємодії публічних органів управління з громадянським суспільством розглядається як цілісний комплекс організаційних, правових і комунікативних заходів, спрямованих на формування двосторонніх, партнерських відносин між владою та суспільством, а також на врахування громадської думки у процесі прийняття управлінських рішень.

У зарубіжній науковій традиції значна увага приділяється аналізу взаємодії влади і громадянського суспільства в контексті децентралізації та трансформації територіальної організації управління. Протягом останніх десятиліть у багатьох європейських державах спостерігається тенденція до перерозподілу

владних повноважень між різними рівнями управління у формах федералізації, регіоналізації та деволуції. У цьому зв'язку особливий науковий інтерес викликає досвід Великої Британії, де поєднання централізованого державного контролю з елементами децентралізованого прийняття рішень формувалося еволюційно протягом тривалого часу. До кінця 1990-х років Велика Британія здебільшого зберігала риси класичної унітарної держави, незважаючи на наявність регіональних урядових структур, спроможність яких впливати на формування територіальних пріоритетів державної політики залишалася обмеженою. Проте деволуційні процеси, започатковані наприкінці ХХ століття у Північній Ірландії, Шотландії та Уельсі, стали якісно новим етапом розвитку системи публічного управління. У науковій літературі ці процеси розглядаються не як звичайна адміністративна децентралізація, а як трансформація конституційних механізмів, що забезпечили розширення територіальної автономії у сфері розроблення та реалізації публічної політики.

Окрім того, у межах зарубіжної наукової традиції взаємодія держави і громадянського суспільства аналізується переважно крізь призму еволюції моделей публічного управління – від класичного державного адміністрування до концепцій нового публічного менеджменту та нового публічного врядування. У цьому контексті досвід Великої Британії розглядається як приклад поступового, еволюційного становлення стабільної моделі взаємодії влади і суспільства, що ґрунтується на інституційній спадковості, високому рівні довіри та розвиненій культурі громадської участі.

У наукових дослідженнях взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства у Велика Британія сформувався відносно сталий методологічний каркас, що ґрунтується на поєднанні інституційного, історико-еволюційного та мережевого підходів. Британська наукова традиція розглядає громадянське суспільство не як зовнішній щодо держави феномен, а як інтегрований елемент системи публічного врядування, залучений до формування, реалізації та оцінювання публічної політики. Методологічно це означає домінування підходів, у межах яких взаємодія влади і громадськості трактується як партнерський, процедурно закріплений та інституційно стабільний процес.

На відміну від британської традиції, в Україні методологічні підходи до аналізу

взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства мають переважно трансформаційний і проблемно-орієнтований характер. Українські дослідження значною мірою ґрунтуються на інституційно-критичному підході, в межах якого взаємодія розглядається як процес, що перебуває у стані становлення, супроводжується інституційними розривами, нормативною нестабільністю та асиметрією владних відносин.

Вагомим є також нормативно-правовий підхід, який домінує в українській науковій традиції та зосереджується на аналізі законодавчих засад участі громадських організацій у публічному управлінні. На відміну від Великої Британії, де правові норми доповнюють усталені управлінські практики, в Україні саме право часто розглядається як первинний інструмент формування взаємодії, що свідчить про прагнення компенсувати брак інституційної традиції через нормативне регулювання (Про громадські об'єднання: ЗУ, 2012).

Водночас спільною методологічною рисою для обох країн є поступове поширення партисипативного підходу, який акцентує увагу на залученні громадян і громадських організацій до процесів прийняття рішень. Проте якщо у Великій Британії цей підхід реалізується як елемент системного публічного врядування, то в Україні він часто має реактивний або мобілізаційний характер, активізуючись у відповідь на суспільно-політичні виклики.

Таким чином, методологічна відмінність між британським і українським підходами полягає не лише у виборі дослідницьких інструментів, а й у різному розумінні самої природи взаємодії держави і громадянського суспільства. У Великій Британії вона розглядається як інституційно закріплена норма публічного управління, тоді

як в Україні – як ціль і результат демократичних трансформацій, що ще потребує концептуального та практичного оформлення.

Узагальнення подібностей і відмінностей між британським і українським науковими підходами

Подібності: використання інституційного та партисипативного підходів; визнання ролі громадських організацій як суб'єктів публічного управління; орієнтація на демократичні цінності та відкритість влади.

Відмінності: еволюційна стабільність (Велика Британія) vs трансформаційна нестабільність (Україна); процедурна культура взаємодії vs нормативно-правовий формалізм; мережеве врядування vs ієрархічно-дозвільна модель.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел засвідчує, що проблема формування взаємодії органів публічного управління та громадянського суспільства в Україні та Великій Британії має складний, багатовимірний характер і потребує комплексного порівняльного осмислення з урахуванням історичних, інституційних та політико-управлінських особливостей розвитку кожної з країн. Порівняльний аналіз методологічних підходів засвідчує, що у Великій Британії взаємодія органів публічного управління та громадянського суспільства розглядається як інституційно усталена складова публічного врядування, тоді як в Україні – як процес, що перебуває на етапі становлення і потребує подальшого концептуального та практичного оформлення. Виявлені відмінності зумовлюють необхідність адаптації британських методологічних підходів з урахуванням українського трансформаційного контексту.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Андрєєва, О., Ларіна, Н. & Рубан, Ю. (2024). Особливості децентралізації у Великобританії : досвід взаємодії влади та громадянського суспільства для України. *Державне управління та регіональний розвиток*. №26. С.1215-1232. <https://doi.org/10.34132/pard2024.26.06>.
- Арато, Е., & Коен, Дж. (1996). Відродження, занепад і реконструкція концепції громадянського суспільства. *Політична думка*. № 1. С. 25–31
- Баштанник, О. В. (2023). Інституціональна спроможність інститутів політичної системи як аналітична категорія та функціональний аспект публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*, (2), 83–88. <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.15>
- Зубчик, О. А., Обушна, Н. І. & Рубан, Ю. Г. (2024). Взаємодія урядових структур та громадянського суспільства Великобританії в умовах трансформацій публічного управління. *Суспільство та національні інтереси*, 7(1), 555–565. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7\(7\)-555-565](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7(7)-555-565)
- Кін, Дж. (2000). *Громадянське суспільство*. Старі образи, нове бачення [пер. з англ., ред. О. Грищенко]. К. Корнієвський, О. А. (2024). Особливості інституціоналізації громадянського суспільства України в умовах воєнного стану. *Політичне життя*, (1), 40–44. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.5>
- Ларін, С. В. (2022). Публічне управління захистом національних цінностей в зарубіжних країнах в умовах повномасштабної російсько-української війни. *Публічне управління та регіональний розвиток*. № 17, С. 957-983. Кат. "Б". <https://doi.org/10.34132/pard2022.17.13>

- Про громадські об'єднання. Закон України, № 4572-VI від 22 березня 2012 року. (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
- Шайгородський, Ю. Ж. (2020). Інституціоналізація громадянського суспільства в Україні: проблеми та перспективи. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*, (1), 60–75.
- Ayres S., Pearce G. (2005). Building regional governance in England: the view from Whitehall. *Policy & Politics*, 33(4), 581–600.
- Bernard, M. (1993). Civil Society and Democratic Transition in East Central Europe. *Political Science Quarterly*, 108(2), 307-326.
- Gellner, E. (1994). *Conditions of Liberty : Civil Society and its Rivals*. Allen Lane: Penguin, <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/ru19990731.pdf>.
- Habermas, J. (1985). *Theorie der Kommunikativen Handelns. Zur Kritik der funktionalistischen Vernunft 2. Bde. 3*, durch. Aufl. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
- Paskhal, A. (2023). *The Role of Civil Society in Ukraine's Post-War Reconstruction*. Carnegie Europe. <https://carnegieeurope.eu/2023/07/20/role-of-civil-society-in-ukraine-s-post-war-reconstruction-pub-90234>
- Pleines, H. (2008). *In Brüssel angekommen? Die gewerkschaftliche Interessenvertretung der neuen Mitgliedsländer auf der EU-Ebene*. Projektbericht für die Otto-Brenner-Stiftung. Berlin.
- Putnam, R. D. (1993). Making democracy work: Civic traditions in modern Italy. *Princeton: Princeton: University Press*. <https://www.ji.lviv.ua/n21texts/putnem.htm>
- Seligman, A. B. (1992). *The Idea of Civil Society*. N.Y.
- Vlasenko, S., Honiukova, L., Verbovyi, O. & Shkabko, S. (2024). Participation of civil society organizations in the public policy of national memory in Ukraine. *International Journal of Religion* 5 (3), 288-300. <https://doi.org/10.61707/1d2nx679>
- Walzer, M. (ed.). (1995). *Toward a Global Civil Society*. Providence, Oxford.

REFERENCES

- Andrieieva, O., Larina, N., & Ruban, Yu. (2024). Osoblyvosti detsentralizatsii u Velykobrytanii: dosvid vzaiemodii vlady ta hromadianskoho suspilstva dlia Ukrainy [Features of decentralisation in the United Kingdom: experience of interaction between authorities and civil society for Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*. №26. S.1215-1232. <https://doi.org/10.34132/pard2024.26.06>.
- Arato E., & Koen Dzh. (1996). Vidrozhennia, zanepad i rekonstruktsiia kontseptsii hromadianskoho suspilstva [The revival, decline and reconstruction of the concept of civil society]. *Politychna dumka*. № 1. S. 25–31
- Ayres S., & Pearce G. (2005). Building regional governance in England: the view from Whitehall. *Policy & Politics*. 33(4), 581–600.
- Bashtannyk, O. V. (2023). Instytutsionalna spromozhnist instytutiv politychnoi systemy yak analitychna katehoriia ta funktsionalnyi aspekt publichnoho upravlinnia [Institutional capacity of political system institutions as an analytical category and a functional aspect of public administration]. *Derzhava ta rehiony. Seriia: Publichne upravlinnia i administruvannia*, (2), 83–88. <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.15>
- Bernard, M. (1993). Civil Society and Democratic Transition in East Central Europe. *Political Science Quarterly*. 108(2), 307-326.
- Gellner E. (1994). *Conditions of Liberty : Civil Society and its Rivals*. – Allen Lane: Penguin. <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/ru19990731.pdf>.
- Habermas, J. (1985). *Theorie der Kommunikativen Handelns. Zur Kritik der funktionalistischen Vernunft 2. Bde. 3*, durch. Aufl. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1985, Bd. 2” S. 504-522. © Suhrkamp Verlag, 1
- Kin, Dzh. (2000). Hromadianske suspilstvo. Stari obrazy, nove bachennia Civil society. Old images, new vision] [per. z anhl., red. O. Hryshchenko]. K.
- Korniiievskiy, O. A. (2024). Osoblyvosti instytutsionalizatsii hromadianskoho suspilstva Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Features of the institutionalization of civil society in Ukraine under martial law]. *Politychne zhyttia*, (1), 40–44. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.5>
- Larin, S. V. (2022). Publichne upravlinnia zakhystom natsionalnykh tsinnosti v zarubizhnykh krainakh v umovakh povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny [Public management of the protection of national values in foreign countries in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*. № 17, S. 957-983. Kat. “B”. <https://doi.org/10.34132/pard2022.17.13>
- Paskhal, A. (2023). *The Role of Civil Society in Ukraine's Post-War Reconstruction*. Carnegie Europe. <https://carnegieeurope.eu/2023/07/20/role-of-civil-society-in-ukraine-s-post-war-reconstruction-pub-90234>
- Pleines H. (2008). In Brüssel angekommen? Die gewerkschaftliche Interessenvertretung der neuen Mitgliedsländer auf der EU-Ebene / H. Pleines // Projektbericht für die Otto-Brenner-Stiftung. Berlin. S. 21-30.
- Pro hromadski ob'iednannia. Zakon Ukrainy, No. 4572-VI vid 22 bereznia 2012 roku [Law of Ukraine “On Public Associations” No. 4572-VI of March 22, 2012]. (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
- Putnam, R. D. (1993). Making democracy work: Civic traditions in modern Italy. *Princeton: Princeton: University Press*. <https://www.ji.lviv.ua/n21texts/putnem.htm>
- Seligman, A. B. (1992). *The Idea of Civil Society*. N.Y.
- Shaihorodskiy, Yu. Zh. (2020). Instytutsionalizatsiia hromadianskoho suspilstva v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Institutionalisation of civil society in Ukraine: problems and prospects]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, (1), 60–75.
- Vlasenko, S., Honiukova, L., Verbovyi, O., & Shkabko, S. (2024). Participation of civil society organizations in the public policy of national memory in Ukraine. *International Journal of Religion* 5(3), 288-300. <https://doi.org/10.61707/1d2nx679>
- Walzer M. (ed.). (1995). *Toward a Global Civil Society*. Providence, Oxford.
- Zubchuk, O. A., Obushna, N. I., & Ruban, Yu. H. (2024). Vzaiemodiia uriadovykh struktur ta hromadianskoho suspilstva Velykobrytanii v umovakh transformatsii publichnoho upravlinnia [Interaction of government structures and civil society in Great Britain under the conditions of public administration transformations]. *Suspil'stvo ta natsional'ni interesy*, 7(1), 555–565.